

Pachypodium (Madagaskarská palma)

čeleď: Apocynaceae

Pochází z centrální madagaskarské plošiny, kde roste na žulových kopcích. Rostlina se vypadá jako sloupovitý kaktus solistěným vrcholem. Během vegetace zajišťují pachypodiím asimilaci především listy, ale i po jejich opadu rostlina asimiluje díky chloroplastům umístěným v podpovrchových vrstvách kůry. Listy jsou jednoduché, vyrůstají ve spirále, jsou celokrajné a kožovité. Palisty jsou přeměněné v trny. Květy jsou oboupohlavné, bývají trubkovitě talířovité seskupených v chudokvětých až mnohokvětých vrcholících. Plodem je párovitý válcovitý měchýřek. Pozor, rostlina je jedovatá!

Při pěstování ve skleníkové kultuře vycházíme z poznatků získaných na likolítách. Během vegetace vyžaduje dostatek tepla, světla (nikoli sluneční úpal) i vody. Pokud můžeme mladým rostlinám dopřát dostatek tepla a co nejvíce světla i v zimě, semenáče pak vegetují plných 12 měsíců a jejich roční přírůstky dosahují až 250 mm. Zálivka by měla být nárazová, tzn. nechat zcela vyschnout a pak hodně zalít. Přesazují se každoročně (starší po dvou letech) do lehkého substrátu (po jednom dílu rašeliny, písku a zeminy ze zahrádky). Po přesazení 14 dní nezalévejte. Na zimu listy žloutnou a opadají. Nesnažte se tedy např. zálivkou o jejich znovuzazelenání. Hnojit můžete sukulentními hnojivy nebo hnojivy podporujícími růst (Krystalon "květ").

Množí se semeny, které si udržují klíčivost asi 2 roky.

Pachypodium ambongense

oblasti: Madagaskar

Pochází z Madagaskaru. Má stromový charakter. Dorůstá výšky 1 - 2m. Listy vyrůstají na konci lahovitého stonku, které je pokryt trny. Kvete bílými květy.

Pachypodium baronii

synonyma: P. baronii var. erythreum

oblasti: S Madagaskar

Roste na Madagaskaru. Dorůstá výšky 1 - 3,5 (i 5)m. Stonek je šedozelený. Kvete červenými květy. Existují vnitrodruhové taxony:

- var. baronii - vnitrozemí; báze protáhle ztlustlá; listy protáhlé, špičaté
- var. windsorii - pobřeží; báze záhy ztlustlá; listy vejčité až prakticky kulaté

Noční teplota by neměla klesnout pod 20°C. Zimujte při teplotách 15 - 18°C.

Množí se semeny. 1. rokem se provádí zálivka i v zimě.

Pachypodium bicolor

oblasti: Z Madagaskar

Pochází ze západního Madagaskaru. Tloušťka kaudexu dosahuje 15cm a výška 30 - 50cm. Kvete žlutými květy.

Pachypodium bispinosum

synonyma: *Belonites bispinosa*, *Echites bispinosus*

oblasti: Východní Kapsko

Pochází z JAR. Podobá se *P. succulentum*. Kvete růžovými až růzovofialovými květy s pohárkovitou trubkou a krátkými laloky.

Minimální zimovací teplota je 5°C.

Pachypodium brevicaule

oblasti: Střední Madagaskar

Vyskytuje se pouze na několika místech centrální Madagaskarské plošiny v nadmořské výšce 1400 - 1900m v křemičité půdě či přímo na skalách na přímém slunci. Stonek je tvořen zmetí hrbolů z nichž vyrůstají vejčité tuhé listy dlouhé 4 a široké 1,5 - 2cm. Kvete žlutými květy velikosti 5cm na stopce. Šířka celého *P.* je zpravidla větší než výška. U starých rostlin dosahuje až 60cm. Malé 3mm dlouhé trny rostoucí s listem jsou pouze měkké.

Pěstování s jeho kořeny je velice obtížné. Obvykle se roubuje na *P. lamerei*, pak roste i plodí bez problémů. Zimuje při teplotě do 15°C.

Pachypodium cactipes

oblasti: Madagaskar

Pochází z Madagaskaru. Ztluštění kmenu dosahuje 10cm a dorůstá výšky 25cm. Kvete sytě žlutými květy.

Pachypodium decaryi

oblasti: Madagaskar

Pochází z Madagaskaru.

Pachypodium densiflorum

synonyma: *P. brevicalyx*, *P. densiflorum* var. *brevicalyx*

oblasti: Střední Madagaskar

Roste na Madagaskaru v podobě keře. Výhony se pravidelně větví. Trny se objevují pouze u mladých větví na vrcholcích. Listy vyrůstají ve tvaru hvězdy, jsou eliptické, tmavě zelené, protáhlé, bývají ochlupené a spodní strana je šedá. Květní stvol má délku 20 - 60cm, květenství je 1 - 10tkvěté, vlastní květy jsou žluté, trubkovité a tyčinky vyčnívají. Existuje vnitrodruhový taxon:

- var. brevicalyx - severní populace z nízkých poloh

Zimuje při teplotách min. 18°C.

Pachypodium eburneum

synonyma: P. rosulatum var. eburneum

oblasti: Madagaskar

Pochází z Madagaskaru.

Pachypodium ferenense

Pachypodium fihherensis

oblasti: JZ Madagaskar

Pochází z jihozápadního Madagaskaru.

Pachypodium geayi

oblasti: J Madagaskar, JZ Madagaskar

Pochází z jižního Madagaskaru. Patří mezi nejvyšší zdejší druhy P. V přírodě dokáží vyrůst až do 10m výšky. Má chlupaté až 40cm dlouhé úzké jemně naředlé listy s okraji sklopenými dolů. Kvete menšími bílými květy v bohatě větvených vrcholících. Existuje vnitrodruhový taxon:

- var. mikea

Minimální teplota by měla být 10°C. Je citlivější na přemokření.

Pachypodium gracilius

oblasti: Madagaskar

Pochází z Madagaskaru. Tloušťka kaudexu dosahuje až 50cm a výška 90cm. Kvete žlutými květy.

Pachypodium horombense

synonyma: P. rosulatum var. horombense

oblasti: J Madagaskar, Střední Madagaskar, V Afrika

Roste na Madagaskaru v podobě keře. Dorůstají výšky do 60cm a šířky 50 - 70cm. Kvete žlutými 5tičetnými květy se širokou trubkou.

Minimální teplota je 10°C.

Pachypodium inopinatum

synonyma: *P. rosulatum* var. *inopinatum*

Pachypodium lamerei

synonyma: *P. champenoisium*, *P. lamerei* var. *ramosum*, *P. ramosum*, *P. rutenbergianum* f. *lamerei*, *P. rutenbergianum* var. *lamerei*

oblasti: J Madagaskar, JZ Madagaskar

Roste na Madagaskaru v podobě keře s vidličnatě větvenou korunou. Dorůstá výšky až 6 (i 8)m při tloušťce doutníkově tvarovaného kmene až 60cm. Povrch je tmavězelený s šedostříbrným potahem, hrbolky s trny (délky do 2,5cm) ve spirále. Listy jsou tmavězelené, lesklé, podvinuté, dlouhé 25 - 35cm a široké 2,5 - 11cm. Květenstvím je okolík, vlastní květy jsou bílé, objevují se poprvé při výšce zhruba 1,5m (následuje rozdvojení stonku), mají délku 3 - 6cm, průměr 6 - 11cm a stopku délky 5 - 20cm. Plodem je 2pouzdrý měchýřek délky až 20cm a obsahuje hnědá válečkovitá semena délky 1,5cm. Existují vnitrodruhové taxony:

- var. *lamerei*
- var. *ramosum* - matnější a širší listy; květy bílé; polostín, teplota 35°C, při zimování sucho

Ročně může narůstat až o 20cm. Minimální teplota by měla být 12°C.

Množí se semeny.

Pachypodium lealii

synonyma: *P. giganteum*

oblasti: Angola, KwaZulu-Natal, Namibie, Zimbabwe

Roste na hranicích Angoly a Namibie v podobě až 6m vysokého stromu nebo keře. Dorůstá výšky až 6m. Kmene je lahvovitý a pyšný se velmi málo rozvětvenou korunou, která v pokročilém stáří začíná svěšovat větve dolů. Mladší výhony mají bradavička se 3mi až 2 - 3 (i 4)cm dlouhými trny. Borka je šedá až světlehnědá s tmavšími příčnými jizvami. Listy se objevují pouze na vrcholu ve svazečcích, jsou kopinaté, z obou stran krátce ochlupené, zaoblené až ostře špičatý, zvlněné, přisedlé, dlouhé 2,5 - 8cm, široké 1,5 - 3,5cm a báze je zúžená. Kvete bílými nebo narůžovělými květy o průměru až 6cm. Plody jsou párovité, štíhlé, dlouhé 7 - 10 (i 11)cm, široké 1cm, světlehnědé a obsahují mnoho drobných semen s až 2cm chloupky. Jed vytékající při naříznutí byl používán domorodci na lov ryb. Existuje vnitrodruhový taxon:

- subsp. *saundersii* - Zimbabwe a sever KwaZulu-Natal; výška 1m; ztlustlý kmen je z části umístěn pod zemí a v průměru dosahuje až 1m; listy zvlněné; rostliny starší 5ti let mohou kvést i několikrát do roka bílými menšími květy (nutnou podmínkou je zimní klid, kdy opadají jako u jiných druhů listy); doporučuje se mladící řez, který podpoří ztloustnutí kmene - tento zásah snáší dobře.

Množí se semeny.

Pachypodium menabeum

Pachypodium meridionale

oblasti: J Madagaskar

Pochází z jižního Madagaskaru. Tloušťka kaudexu dosahuje až 75cm, výška 10 - 15m. Kvete světle růžovými květy.

Pachypodium namaquanum

synonyma: Adenium namaquanum

oblasti: Jihoafrická Republika (JAR), Namibie

Pochází z hranic Namibie a JAR. Dorůstá výšky 1,5 - 2,5 (i 4)m a šířky do 30cm. Kmen bývá nevětvený, válcovitý, při bázi nejširší, na povrchu má ve spirále bradavičnaté trnité hrbolky s trny délky 4 - 7 (i 8)cm. Listy jsou umístěné na vrcholcích, jsou obvejčitě podlouhlé, zúžené a zaoblené, šedozelené, z obou stran hustě sametové, zvlněné, dlouhé 8 - 12cm, široké 2 - 4 (i 6)cm, báze sbíhavá, řapíky nejsou patrné. Kvete trubkovitými pohárkovitými uvnitř červenými, na vnější straně zelenými 3 - 5cm dlouhými květy s krátkými cípy. Plodem je párovitý při bázi spojený válcovitý krátce jemně šedě ochlupený měchýřek o délce až 4cm a obsahuje 50 - 70 vejčitých semen délky 4mm s chomáčkem bělavých chloupků.

Je náročný na pěstování, proto se používá roubování na *P. lamerei* nebo *P. geayi*. Důležité je hnojení. Zimujeme při teplotě kolem 15°C (minimální teplota by měla být 0°C.)

Množí se semeny, která musí být čerstvá. Velmi brzy ztrácí na klíčivosti.

Pachypodium rosulatum

oblasti: J Madagaskar

Roste na Madagaskaru. Od základního druhu se odlišuje menším větvením stonku a kulovitým až lahovitým stonkem již od mládí. Mladší výhony jsou pokryté párovými trny, později jsou krátké, tlusté a zužující se. Listy jsou dlouhé 3 - 8cm a široké 1 - 1,5cm. Květenství je okoličnaté, 2 - 12tičetné, vlastní květy jsou žluté, trubka je dlouhá 2 - 7cm, při ústí široká 0,4 - 1,5cm, korunní lístky jsou mírně asymetrické a dlouhé do 1,5cm. Existují vnitrodruhové taxony:

- var. *drakei*
- var. *gracilius* - menší; větve štíhlé, trny hnědočervené; listy úzké
- var. *rosulatum*

Je velice citlivý na zálivku a má sklony k uhnívání kořenů. Zimuje při teplotách kolem 15°C s min. zálivky - aby nedošlo ke ztrátě všech listů.

Pachypodium rutenbergianum

synonyma: *P. meridionale*, *P. rutenbergianum* var. *meridionale*

oblasti: Z Madagaskar

Pochází ze severu a západu Madagaskaru. Má stromovitý charakter. Dosahuje výšky až 8m. Jako u jiných druhů, k větvení dochází až po prvním odkvětu. Listy jsou zelené, kopinaté, dlouhé až 16cm a široké do 5cm. Kvete bílými květy. Existují vnitrodruhové taxony:

- var. rutenbergianum
- var. meridionale - pochází ze západního Madagaskaru
- var. sofiense

Pachypodium saundersii

synonyma: *P. lealii* subsp. *saundersii*

oblasti: KwaZulu-Natal, Zimbabwe

Pochází z jižní Afriky. Ztlustění kmenu může mít až 30cm v průměru a dorůstá výšky 1m. Listy jsou méně ochlupené.

Minimální teplota je 10°C.

Pachypodium sofiense

synonyma: *P. rutenbergianum* var. *perrieri*, *P. rutenbergianum* var. *sofiense*

Pachypodium succulentum

synonyma: *Belonites succulenta*, *Echites succulentus*, *Echites tuberosus*, *P. griquense*, *P. jasminiflorum*, *P. tomentosum*

oblasti: Kapsko

Roste v JAR v podobě nízkého keře. Dorůstá výšky 0,2 - 0,6 (i 1,5)m. Kulovité ztloustnutí kmene u kořene je až do průměru 15cm. Stonky má porostlé párovými 2 - 2,5cm dlouhými trny (přeměněné palisty, někdy se objevuje i středový trn). Větve jsou vzpřímené a dlouhé 20 - 60cm. Listy jsou řídké, tuhé, úzké, tmavě zelené, kopinaté, oboustranně jemně plstnaté, dlouhé do 4,5 (i 6)cm a široké do 1cm. Kvete růžovými 5tičetnými květy v chudých terminálních 1 - 9tikvětých vrcholících, mají průměr 1 - 2cm, délku (1 -) 1,8 - 2 (i 4)cm, tvar trubkovitý, laloky rozložené, červené, růžové až bílé délky 0,8 - 1,8cm. Při poranění roní bílý latex.

Minimální teplota by měla být 7°C. Jedná se o méně náročný druh.

Pachypodium windsorii

synonyma: *P. baronii* var. *windsorii*

Další informace:

<http://botanika.wendys.cz/kytky/K396.php>

<http://database.dendrologie.cz/index.php?menu=4&id=2660>

<http://vesmir.msu.cas.cz/Madagaskar/Pachypodia.html>

<http://www.celysvet.cz/pachypodium.php>

http://www.divnykytky.wz.cz/webove_stranky/divnykytky/pachypodium.htm

<http://www.domek.cz/clanky/zeleny/kvetiny/pachypodium/default.htm>

<http://www.tbsg.net/sukulent/pachypodium.php>

<https://www.rostliny.net/>